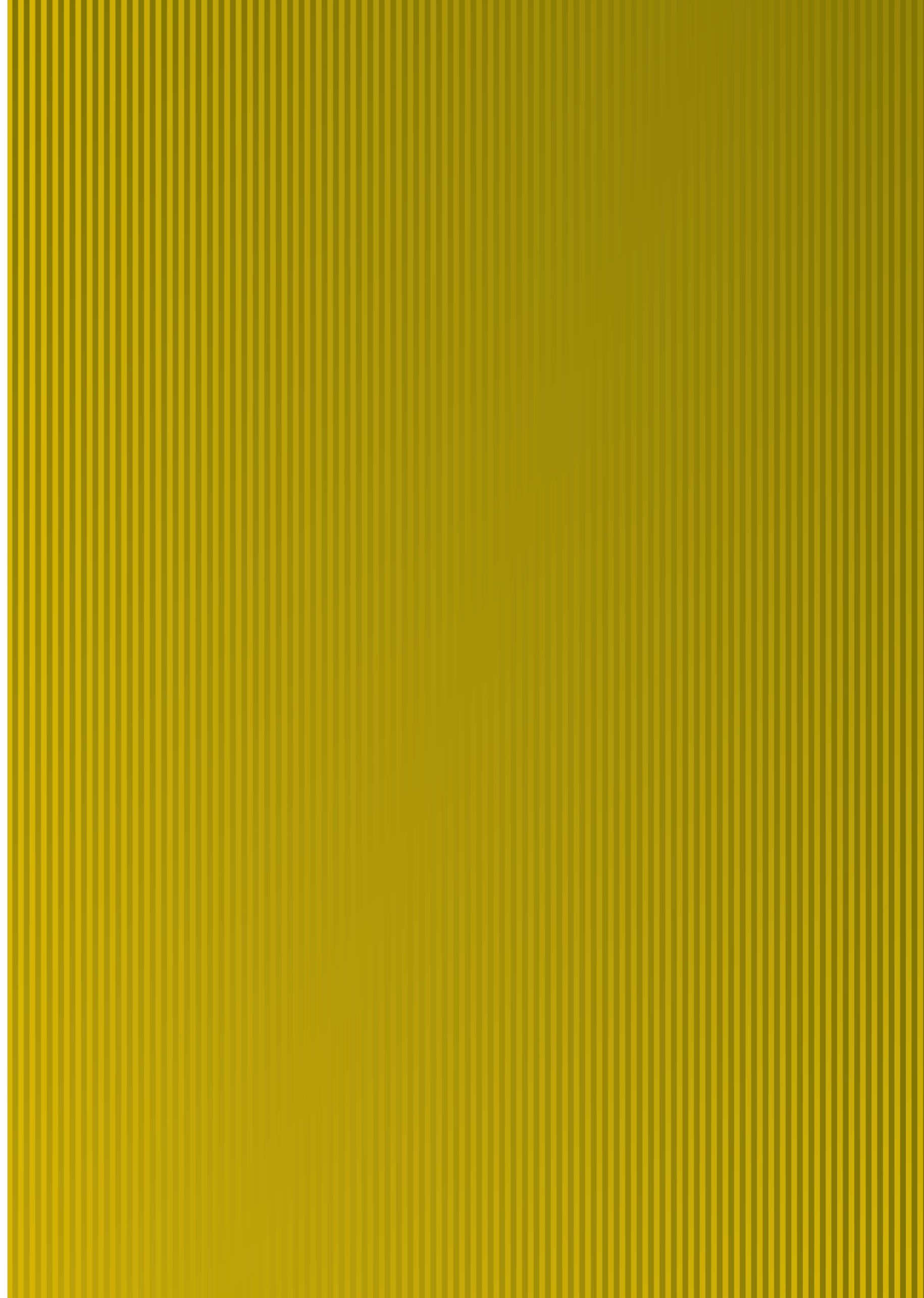

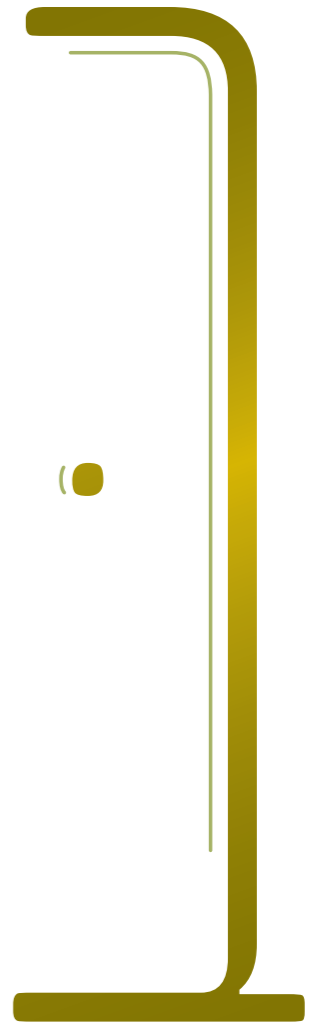
תהלת!

ליהי חן
יובל טבול
יוחאי מטוס
שחר מרקוס
יעל עומר
שמעון פינטו
זויה צ'רקסקי
ורד קורן
מיכה קירשנר
אורי רדובן
שוני ריבנאי
הדס רשף
אדם שר
אמן אנונימי

תהילה שם זמני - תערוכה קבוצתית
ציוה, צילום, פיסול ווידאו
אוצרים: אורה קראוס וד"ר גיא מורג צפלביץ'

אורה קראוס

תרבות הישראלית העכשווית בולט העיסוק בעולם ה"סלבריטאים" - אלו שהתקשורת מכתיבה אותם, יוצרת את דמויותיהם, רוקמת את מלבושיהם ועוקבת באדיקות אחר הנעשה בחייהם. לא רק דוגמנים ודוגמניות או משתתפי תכניות ריאליטי הם גיבורי תקשורת, אלא גם פוליטיקאים, אמנים ואנשי תרבות הופכים בתרבות העכשווית ל"אייקונים", לדימויים תקשורתיים נגישים. מה הופך אדם ל"אייקון" או ל"סלבריטי"? היופי, האופי, הכישרון או הבוטא? מה הוא מייצג? נראה שיש לכך תשובות רבות ומגוונות. תערוכה זו עוקבת אחר ייצוגים של דמויות שזכו לפרסום - בהיותם "אייקונים" מתחומי האופנה, התרבות, האמנות והפוליטיקה. התערוכה משקפת את האופנים שבהם בוחרים האמנים לייצג דמויות אלו - בתחומי הצילום, הווידאו והציור - תוך ניסיון לגשר על פני התרבות הפופולרית והתרבות ה"גבוהה". אחדות מעבודותיהם עוסקות באופן רעיוני ומופשט יותר במושגי התהילה והפרסום.

בתרבות העכשווית בולט מקומו של הדימוי החיצוני, ה"מיתוג" של האדם. זוהי הסיבה לכך שבתקשורת קיים עיסוק נרחב, אובססיבי למדי, ברעיון המטמורפוזה - התאמתו של האדם למערכת של קודים חברתיים "הולמים". על פי רוב, ביסודו של מהלך זה ניצב הרעיון כי יחד עם שינוי המלתחה, התספורת והפיגורה ישתנה כל עולמו של האדם. מניפולציות אלו עומדות בבסיסן של תכניות טלוויזיה שונות - כגון "טריני וסוזנה", "לרדת בגדול", "הטופ מודל הבאה של אמריקה" ועוד. בתכניות אלו, בסופו של התהליך, הווילון תמיד מוסט, המראה נחשפת, והאדם מביט בעצמו ונחשף לעולם, ואין הוא מאמין כי מדובר בו עצמו ובבשרו. כל עולמו משתנה כאשר הפנטזיה קורמת עור וגידים. ואולם, במקרים רבים אין כל קשר בין אישיותו של האדם לבין התוצר הסופי. מה יהיה אחר כך - מי יודע? יחידים יזכו לתהילה, אחרים יישארו לרגע בתודעה, והרוב ייעלמו כמו לא נבראו מעולם.

בימינו גיבור תרבות זוכה להערצה חולפת, בת שבועות או חודשים, ורק לעתים נדירות היא נמשכת לאורך שנים. מעריצים נוטים להתייחס אל סלבריטאים בחוסר רצינות, כאל אופנה חולפת. ה"גיבור" העכשווי הפך למוצר המוכר עצמו, וכמו כל סחורה הוא יוצא עד מהרה מהשוק ואת דמותו מחליף סלבריטאי אחר. הכוכבים משמשים כלי משחק בידי תאגידי המחלפים אותם בהתמדה, כאשר הדגם המועדף הוא תמיד גיבור צעיר יותר. מטרתו העיקרית של ה"סלב" היא לקדם את תרבות הצריכה ולזרז מכירות של פריטים. לעתים גם אנשי תרבות - מוזיקאים, אמנים, סופרים וכד' - כפופים לאותה חוקיות של הפיכתם ל"סחורה" תקשורתית, הנדונה ל"חיי מדף" קצרים ומתחלפים. הדימוי התקשורתי, הפרסונה, הסיפור האישי המעניין - אלו תופסים לעתים מקום מרכזי וזוכים לתשומת לב העולה על התייחסות מעמיקה לעשייה המקצועית של אותו אדם.

בתחום האמנות הפלסטית בולט העיסוק באמנים כסלבריטאים מזה עשורים אחדים. אנדי וורהול - אמן פופ-אמנות, קולנוען, עסקן אמנות וסלבריטאי בכל רמ"ח אבריו, אשר פרץ לתודעה בשנות ה-60 - היטיב לחזות את חיי התרבות של הסלבריטאים במאה העשרים ואחת. זכורה היטב אמירתו כי בעתיד כל אדם יזכה ל-15 דקות של תהילה (אמירה שזכתה לווריאציות הומוריסטיות שונות מפיו בהמשך, כגון "בעוד 15 עשרה דקות כולם יהיו מפורסמים"). וורהול עסק ביצירותיו במוטגים פופולריים והנציח מוצרי תרבות משוכפלים, כגון בקבוקי קוקה קולה או פחיות מרק - לכאורה אובייקטים סתמיים וחסרי משמעות. נוכחותם ביצירותיו נועדה לצמצם את הפער בין המציאות היומיומית של תרבות ההמונים לבין עולם האמנות. כמו כן, וורהול יצר דימויים מתקתקים וקיטשיים של דמויות נודעות, כגון מרילין מונרו, אליזבת טיילור, ג'קלין קנדי

ועוד. עיסוקו בנושאים מהתרבות הפופולרית היה מרכיב בולט בהפיכתה של אמנות הפופ לתנועה אמנותית מובילה. ערכי הכסף והפרסום שנקשרו לעבודותיו של וורהול תאמו את אורח חייו המיתולוגיים, וגם כיום המחיר של יצירותיו הולך ומאמיר. וורהול הוא דוגמה קלאסית לסלבריטאות מתמשכת ורבת-שנים, גם לאחר היעלמו מן העולם.

הפופ-אמנות נחשב עד היום לאחת התנועות האמנותיות המשמעותיות ביותר שקמו מאז מלחמת העולם השנייה. הוא משקף את פולחן הסלבריטאים ואת הפריחה של תרבות הצריכה ושל תקשורת ההמונים. ניתן להשוות בין וורהול לבין אמנים עכשוויים דוגמת דמיאן הירסט, ג'ף קונץ, טקאשי מורקמי, או הזמרת מדונה - יוצרים שהפכו את הרווח הכלכלי שלהם לחלק בלתי נפרד מהאמנות. הם למדו הרבה ממה שהם יודעים מוורהול.

טניה ריינהרט, חוקרת בלשנות וספרות, כתבה על יחסי הגומלין בין וורהול לבין מדונה. היא מציינת כי שניהם באו ממשפחות מן המעמד הבינוני-הנמוך ופעלו מתוך שאיפה עזה ליצור לעצמם מקום בעולם, כנגד נקודת הפתיחה שלהם. שניהם הפכו למפורסמים באמצעות האמנות וטענו כי כל מה שהם עושים בחייהם הפרטיים הוא בגדר מעשה אמנותי. הם למדו לשלוט ברזי המדיה והרבו לעסוק באובססטיבית בכסף.¹ מדונה עסקה בשחזור מתמיד של סמלי הנשיות המובהקים של עידן התקשורת והקולנוע, דוגמת מרלן דיטריך, מרלין מונרו וצ'יצ'ולינה, והפרסונות המרובות שלה לא היו אפשריות ללא התקדים של וורהול.²

בעבר דמות הגיבור הייתה קשורה לגבורה, לאומץ, לכוח או למיומנויות יוצאות דופן. ואולם, מהמאה העשרים והלאה דמותו של הגיבור נקשרת בעיקר לתחום המדיה - תחילה בקולנוע, אחר כך בטלוויזיה, וכיום גם בעולם האינטרנט, על האתרים הבולטים שבו: פייסבוק, יוטיוב ועוד. בשל ריבוי האמצעים הטכנולוגיים ואמצעי הפרסום ותפוצתם, נוצרים כל העת "גיבורים" חדשים. מונחים כמו "גיבור", "מנהיג" ו"דמות אגדית" הוחלפו בשמות אופנתיים חדישים כגון "סלב", "כוכב", "סופרסטאר", "אייקון", "גורו" ועוד. לגיבור הקלאסי התייחסו בזמנו ביראת כבוד מרוחקת, ואילו כיום ההמונים מחפשים את הקרבה לאדם המפורסם ומחטטים בחייו הפרטיים.

גם מדורי הרכילות משתפים פעולה עם נטייה זו ומעדכנים בדקדקנות את קהל הקוראים בפרטים רכילותיים, וכך מקרבים את הסלבריטאי לקהל המעריצים. הגיבורים הנערכים מתפקדים בסביבה בלתי מציאותית: במדיה שנמצאת בכל מקום ובשום מקום אמיתי. ואולם, במקביל אותו גיבור מצוי בתוך מרחב מציאותי לחלוטין, שכן הספקטקל התקשורת הוא המציאות - רשת המעדיפה

לייצר דימויים ייצוגיים מתכלים על פני עיסוק במהות, בשירות המערכת הכלכלית-חברתית האדירה המופעלת על ידי בעלי ההון.

ההגות הפוסט-מודרנית הרבתה לעסוק בייצוגים הבדייוניים של תקשורת ההמונים. בהקשר זה בולטת הגותו של הפילוסוף הצרפתי ז'אן בודריאר. חוקר התרבות הפופולרית דוד גורביץ' מציין כי לטענת בודריאר החברה המערבית הפוסט-תעשייתית חדלה בשלב מסוים להאמין בעולם הדברים והחליפה אותו בעולם הסימנים. זרם הסימנים מציף אותנו מכל עבר: טלוויזיה, אינטרנט, שלטי רחוב, פרסומות, קניונים, פולחן הגיבורים והמפורסמים, ועוד. בינינו לבין המציאות, בינינו לבין האמת, אומר בודריאר, מתייצבת מערכת טפילית חדשה שמתחזה לאמת. במקום המציאות אנו מקבלים עולם תקשורתי המתבסס על ייצוגי מציאות, שאיבדו את מקורם ומייצרים מציאות בדיונית.³ בתוך תרבות שכזו קשה לעתים להבחין מיהם "גיבורי תדמית", שהם יצירי רוחה של התקשורת, לבין גיבורי תרבות אמיתיים, שמאחוריהם יש רקורד עשיר של עשייה איכותית ומוצלחת.

התערוכה "תהילה" מבקשת לבחון את אופני הייצוג המגוונים של דמויות שונות, ללא עמדה של שיפוט או הנחה מוגדרת מראש. מוצג בה מגוון רחב של דמויות: מפורסמים, כאלו המצויים בתהליך של פרסום, וכאלה שעוד מעט יהיו אולי מפורסמים. חלק מן האנשים נקשרים לתרבות הפופולרית, חלקם נקשרים לעולם התרבות, האמנות והספרות, ואחרים נקשרים לעולם הפוליטיקה. האמנים המשתתפים בתערוכה מתייחסים בעבודותיהם לדמויות המתוארות כ"אייקונים" ובוחנים באמצעים אמנותיים מגוונים את היותם כאלה. אין כל סדר מכוון בהעמדת העבודות, ה"גבוה" וה"נמוך" מוצגים זה לצד זה, ומלאכת המיון נותרת בידי הצופה, כשאלה פתוחה על טיבם של ייצוגים אלו וזיקתם לרוחה של התרבות העכשווית.

1. טניה ריינהרט, מקוביזם למדונה: ייצוג וסובייקט באמנות המאה העשרים, הקיבוץ המאוחד, 2000, עמ' 148.

2. שם, עמ' 149.

3. דוד גורביץ', מבוא, בתוך: כריסטופר הורוקס, בודריאר והמילניום, מפגשים פוסט-מודרניים, ספרית פועלים, הקיבוץ הארצי, 2002, עמ' 7-8.

מיכה קירשנר, 'תמוי בן עמי' 1982, צילום, 120/120 ס"מ

מיכה קירשנר, 'יעל בר זהר' 1995, צילום, 120/120 ס"מ

יובל טבול, 'רגב קונטסט' 2011, צילום, 50/50 ס"מ, באדיבות האמן

יובל טבול, 'דפני לוף' 2011, צילום, 50/50 ס"מ, באדיבות האמן

מענדל

הורנרני

אורה קראוס, ד"ר גיא מורג צפלביץ'

ליהי חן, פסלת וציירת, בחרה ליצור עבודה יוצאת דופן, **יפהפיית היום** (2006) - ציטוט של שם סרטו של הבימאי הצרפתי לוואיס בונואל, שבו כיכבה קתרין דנב. העבודה מורכבת מחמש מראות העומדות זו לצד זו. המראות מוסטות לכיוונים שונים ומנוגדים, משתקפות זו בזו, וכך ניתן לראות בו-זמנית את הצדדים הקדמיים והאחוריים ואת הדפנות שלהן. בדרכה הסוריאליסטית, חן יוצרת אנלוגיה מפתיעה לציורו החשוב והנודע של פבלו פיקאסו העלמות מאביניון (1907), עבודה שבישרה את תחילת הקוביזם האנליטי. בעקבות עבודה זו ואחרות, החלו פיקאסו ובראק לחקור את המרחב הדו-ממדי של הציור ולפרק את מרכיביו. חן משתמשת בשם העבודה של סרט קולנוע נודע ומתייחסת למרכיבים הרעיוניים של יצירתו המוקדמת של פיקאסו, וכך מאתגרת את הצופה לבדוק את מהות העבודה ולהבין את הקשריה. הבחירה במראות היא שנונה ומסקרנת, שכן המראה מזמנת מפגש בין הדמות לבין השתקפותה ומתפקדת כסמל טעון משמעויות. במראה משתקף לא רק המראה החיצוני של הדמות אלא ניבט מתוכה גם העולם הנפשי הפנימי, אם האדם המתבונן מגלה נכונות לכך.

✳

יובל טבול, צלם שעובד עבור מגזינים בארץ ובחו"ל. הוא מצליח ליצור ביטוי מזוכך של הנושא הרחב ומתמקד בניואנסים סמויים. טבול צילם סדרת דיוקנאות של אנשי המחאה החברתית ומנהיגיה בקיץ 2011, ומתוכם מוצגים בתערוכה דיוקנאות של שלוש דמויות בולטות: **דפני ליף**, **רגב קונטס ואיציק שמולי**. התצלומים נעשו באור יום, על רקע שחור נייד ומתקפל. סבר פניהם של המצולמים אינו מרנין, ונראה כי הם מודעים לכך שהמושכות נשמטות מידיהם, לאחר שזכו לפרסום מהיר. כיום יש כאלו המשמיעים ביקורת וטוענים כי מובילי המחאה התנהלו באופן יהיר ועסקו במאבקי כוח מיותרים. חלקם נטשו את המערכה, אחדים מנסים לרוץ לפוליטיקה, ואילו אחרים מאמינים כי המחאה לא שככה ועוד תחזור למודעת הציבור. לצד זאת, טבול מציג

בתערוכה שני דיוקנאות מסוג אחר, של דמויות בעלות רקורד ותיק ומתמשך של עשייה, שבזכותה הם הפכו לגיבורי תרבות מוערכים וממוקמים היטב בקונסנזוס הישראלי. שניהם זוכי פרס ישראל: המשורר, העורך והמתרגם **נתן זך**, הנחשב לפורץ דרך בשירה העברית, וכן הצלם **דוד רובינגר**, שהרבה לתעד את סיפורה של ישראל כמדינה צעירה הנאבקת על קיומה.

✳

יוחאי מטוס יוצר אמנות רחוב המטביעה את חותמה בפינות שונות ברחבי תל אביב, וכן מציג בתערוכות קבוצתיות באירופה ובארצות הברית. למרות נוכחותו הבולטת במרחב הציבורי, הוא נותר אלמוני למדי מרצון ואינו רוץ פרסום והכרה מצד הממסד האמנותי. עבודותיו נוצרות מחומרים פשוטים ומתפקדות כסמלים גרפיים. העבודה המוצגת בתערוכה, **Fame** (2011) נקשרת בשמה לסדרת נעורים פופולרית, שעוסקת במרוץ הנואש להשגתה של התהילה הנחשקת. אף כי מדובר בסדרה ישנה, משנות ה-80, הלוגו שלה עדיין משמש סמל של החלום האמריקאי. מטוס יוצר מאבקת נצנצים זוהרים את דימוי הלוגו על גבי קיר ברחוב, וכך מדגיש את המסר כי התהילה והזוהר הם זמניים, שטחיים ומתכלים. כבוגר המחלקה לתקשורת חזותית בבצלאל, הוא מגדיר עצמו כמעצב שעושה אמנות. חלק חשוב מהעשייה שלו הוא הצבת עובדות בשטח. מטוס מספר: "אני רוצה שאנשים יחייכו כשהם רואים את העבודות שלי, דווקא במקום שבו הם בדרך כלל לא מחייכים, כי הם ממהרים או עצבניים. אם אני יכול לגרום להם לעצור אפילו לרגע קטן ולהתרגש, אז עשיתי את שלי".

✳

שחר מרקוס, אמן אקלקטי וצבעוני, יוצר עבודות הומוריסטיות ושנונות שבהן הוא תמיד מתפקד כבמאי וכשחקן. בתערוכה זו הוא מופיע פעמיים: פעם אחת כ"כוכב עולה" בדיוקן שצייר אדם שר, ופעם נוספת בעבודת הווידאו שיצר, **אין אמן בעירו** (2007). בעבודה

זו הוא מופיע כאמן השב אל עיר הולדתו, פתח תקווה, כגיבור תרבות. הוא נוסע בלימוזינה בעלת גג פתוח, בהופעה מלכותית או נשיאותית, בעודו מנופף לקול תשואות הקהל. מרקוס מעמיד עצמו במרכז תשומת הלב וגם מגייס לעבודה את הוריו, היושבים מאחוריו חנוטים במיטב מחלצותיהם. במהלך העבודה מצולמים עוברי האורח ברחוב בעת שהם נשאלים על זהותו של האמן. תשובותיהם מצביעות על בורותם בשדה האמנות העכשווית, שכן הם לא שמעו על האמן, אינם יודעים מיהו ומדוע מריעים לו. עבודה זו נוצרה כפרודיה על נושא הסלבריטאות והתהילה ומציגה את השאלה: מיהו האמן האמיתי - האמן או היצירה שהוא יוצר?

*

יעל עומר יצרה את עבודת הווידאו **את חברה שלי** (2010), כפרפרזה על שירה של יונה וולך "אתה חברה שלי", שפורסם בקובץ 'מופעי' (1985) - שיר העוסק ברגשות, בזהות מינית ובכאב. בעבודה זו עומר נכנסת לדמותה של המשוררת הנערצת עליה ומשרטטת בקולה הרך והערב דיוקן מילולי של מי שהפכה לאייקון תרבותי בולט בתודעה הישראלית. היא עושה לה מחווה, ומנהלת שיח פנימי וחיצוני עם הכוכבת שלה. כחלק מהמחווה, היא כותבת ומקריאה רצף של מחשבות לטקסטים אקדמיים שנכתבו על יצירתה של וולך, ולתוך דבריה משתרבבות גם אמירות של וולך. בנוסף למילים, עומר מציגה פעולות עמלניות שהושפעו משירתה ומחייה הקצרים והסבוכים של המשוררת. במהלך העבודה ניכר החיבור העמוק של עומר לוולך, ובעקבות רגשותיה היא כותבת: "המילים מסחררות את החלל, מוצאות בית חם בחדרים ריקים ששמרתי עבורך. שירים מנחמים אותי, כאילו המילים מיועדות אלי [...]". בהשראתה העמוקה של המשוררת, עומר ילדה יצירה משל עצמה. עבודה רגישה זו מהווה דוגמה מכוננת לאופן שבו אמנית נערצת, שהלכה לעולמה לפני שנים רבות, מהווה טריגר ליצירה עכשווית.

*

*

שמן גדול, שבו הנציחה צ'רקסקי את דמותו של אמן ישראלי ידוע - **מנשה קדישמן**. בעבודה נראית דמותו הגדולה של קדישמן בעודו אוחז במקל רועים, כאשר העדר הצבעוני שלו תלוי על קיר מאחוריו.

*

ורד קורן מציירת בעיקר בטושים - חומר פשוט, זול, נוח וזמין, שדוהה עם הזמן. באמצעות קו ועוד קו תלמידת בית ספר. הטוש נע על הדף, בצהוב זרחני או בוורוד מתוק, משרטט דימויים הקשורים לנושאים של לאום, גבורה, ביטחון ושררה. בתערוכה מוצגת העבודה - **דיין** (2010), עבודה המתארת את דמותו של משה דיין, שהיה ונשאר אייקון ישראלי מובהק. הוא זכה למוניטין צבבר האולטימטיבי וכגיבור ישראל, ולצד זאת בילה במקומות נחשבים עם בחורות נחשקות. דומה כי דמותו הצבעונית כאייקון הייתה עשויה להשתלב היטב בפנתיאון הדימויים של גיבורי התרבות של אנדי וורהול. דמות נוספת בתערוכה - **גלעד שליט** (2012), החייל שנשבה בעת שירותו הצבאי ושרבים נאבקו לשחרורו. בהיותו שבוי, דמותו הונצחה על גבי סטיקר כחול-לבן שהופץ במאות אלפי עותקים, וכן בפוסטר של הוא הפך לגיבור תרבות, זכה ליחס של כוכב ולטיקור נרחב בעיתונות ובמדורי הרכילות, והצטלם עם אנשים מפורסמים. שליט הוא מקרה חריג של כוכב שנולד ללא כל יוזמה מצדו. הנסיבות הטרגיות הן שהובילו אותו לשבי, עד לשחרורו המיוחל. הוא צנוע, נחבא אל הכלים, ובכל זאת כוכב - כוכב בעל כורחו.

*

מיכה קירשנר הוא אמן וצלם הנחשב לאייקון תרבותי בולט. הוא הנציח בתצלומיו אינספור אירועים ואנשים, ובהם פוליטיקאים, אנשי חברה פלסטינים, נפגעי אינתפיאדה, כוכבי תקשורת, וכל מי שנתפס בעיניו כרלוונטי להבעת עמדתו האישית והאמנותית. קירשנר רואה בעיסוקו מחויבת לנקיטת עמדה חברתית-פוליטית, ותצלומיו הוגדרו כשווי ערך למילה

הכתובה. בתערוכה מוצגות שתיים מעבודותיו שנחקקו בתודעה: דיוקנה של הדוגמנית **תמי בן-עמי** (1982) ושל הדוגמנית והשחקנית **יעל בר-זוהר** (1995). בשנות ה-80 הפכה בן-עמי לאייקון ולסמל של יופי ישראלי, עד למותה ב-1995. בתצלום היא נראית במבע פנים קפוא, ושפתיה האדומות בולטות וחושניות כפרי בשל ונחשק. בדיוקן משתקפת הדמות הפגיעה שמאחורי נערת הזוהר הנוצצת. באמצעות אפקטים של איפור ותאורה והעמדה מוקפדת מתהווה הפרשנות של הדמות כמופנטה וכרגישה, לעומת דמותה המוחצנת בתודעה הציבורית. בתצלומה של בר-זוהר, שהפך לאייקון, נראית דמותה כנערה בת 15, בעודה שכובה על סוס, מכוסה בד צהוב זוהר, ושפתיה מרוחות בצבע אדום לוחט. החשיפה הגדולה שבה זכתה בר-זוהר החלה בעקבות יוזמתה האישית לדגמן בפרסומות. בהמשך דרכה היא קצרה הצלחה רבה כדוגמנית, כשחקנית וככוכבת ילדים. זהו מקרה מובהק של ילדה שבנתה קריירה מגיל צעיר וסללה את דרכה ככוכבת בעזרת המדיה שאהבה את פניה. לטענת קירשנר, דימוי זה נועד לעורר דיון על העסקתן של ילדות כדוגמניות. נושא זה - רדיפתן של נערות צעירות אחר תהילה ופרסום בתמיכת הוריהן - ממשיך לעורר מחלוקת גם כיום.

*

אורי רדובן עבד במשך שנים במוזיאון תל אביב כטכנאי וכמקים תערוכות. בימים עבד ובערבים צייר, מבלי כוונה להציג את עבודותיו. מציאות זו השתנתה כאשר חברו, האמן עמי פייצ'ביץ, הציע לו להשתתף בתערוכה קבוצתית. אז החלו לזרום הצעות רבות שהזמינו אותו להציג בתערוכות. הפניות שקיבל אמנם ריגשו את רדובן, אך תחושת חוסר האונים שלו גברה, שכן הוא לא חיפש לעצמו פרסום ותהילה. לדבריו, הוא מעולם לא חשב שלעבודותיו יהיה ערך ציבורי ולא ציפה לכך. טכניקת הקולאז' שבה רדובן מרבה ליצור מעניקה לו חופש לחבר את הדברים החביבים עליו: קומיקס, דימויים מעולם האמנות, וחומר חזותי שאותו הוא שואב ממקורות שונים. כל אלו חוברים יחדיו לכדי יצירה מוגמרת. בעבודת הקולאז' המוצגת בתערוכה, **ללא כותרת** (2012), רדובן משתמש בדיוקנו של הצייר

סלבדור דאלי ומתייחס לפניו כאל מצע עבודה. הוא מכסה את אפו ועיניו בציור קומיקס ישן. באופן זה קלסתר פניו של דאלי, אחד הכוכבים הנודעים של עולם האמנות בכל הזמנים, מופקע והופך ליציר כלאיים. פניו משתנים והופכים למעין מסכה, ורק השפם - שהיה סמלו הבולט - מסגיר את דמותו.

*

שוני ריבנאי הוא פרסומאי מוביל ואמן מגוון ופורה, שמיתג את עצמו כאמן מצליח בכך שהפך את שמו למושא של יצירתו המוקדמת. בעבודת הסיום שלו בבצלאל, שם למד בשנות ה-70, נתלו ברחבי בית הספר שלטים שבישרו על הגעתו לביקור רשמי במחלקת האמנות. הוא הגיע, לבוש חליפה ומלווה צלם, והתקבל בכבוד מלכים. בעבודותיו ריבנאי מרבה להשתמש בביטויים של תחנוני אהבה מן הצופים. ברבות מיצירותיו האחרונות חוזר האמן על אותה בקשה אינספור פעמים, באמצעי מבע שונים - בקשה שכבר הפכה למנטרה ביצירותיו, בשל האמונה כי אהבה משנה מציאות. בעבודה **ב.מ.וו. אהבוני** (2010), מוצג מסכה מנוע לבן ובוהק של ב.מ.וו., כאשר המילה "אהבוני" מחזרת בדיוק מופתי על גביו ומבעד לחורים בוקע אור. במרכזו של המסכה בולט הסמל הקטנטן בצבעי כחול-שחור-לבן, סמל שכל כך אהבים לעקור אותו

ממקומו בהיותו מותג נחשק. מסכה המנוע, התלוי על הקיר, הופך לאובייקט אמנותי מסקרן. היצירה מזמינה את הצופים לתהות על הקשר שבין ממון, אמנות ואהבה.

*

הדס רשף משתמשת בדימויים מהקולנוע, מהאינטרנט, מהטלוויזיה ומהעיתונות לשם עיצוב דמויותיה. בעזרת כלים אלה מתהוות בעבודותיה סיטואציות אבסורדיות, בעודה בוראת מחדש את דימוייה באמצעות העברתם מהקשר אחד להקשר אחר וכך מטשה במציאות. בתערוכה מופיעים שני פוליטיקאים ידועים: **הנשיא קצב** (2009), רשף ציירה את קצב, נשיא המדינה לשעבר, בזמן המשפט שבו נאשם באינסו ובמעשים מגונים. היא יצרה דמות קומית-גרוטסקית והפכה את דמותו מנשיא מכובד לקצב - למוכר בשר. לצד דמותו נראה נתח בשר גדול העומד למכירה, כרמז לבשר הנשים המשמש כסחורה. מאחוריו ניתן לזהות בציור דימוי של שור תלוי - ציטוט מתוך ציורו הנודע של רמברנדט. כמו כן, מוצג דיוקנו

הבוכה של **גדעון סער**, **שר החינוך**, **"אבל רציתי להיות שר המשפטים"** (2009), המזכיר את הציור הנודע של "הילד הבוכה". רשף הוסיפה דמעות לפניו של סער בעקבות אכזבתו מכך שקיבל, לצערו, רק את תיק החינוך, למרות רצונו לכהן כשר המשפטים. בכיו של סער מעיד, באופן אירוני, על היחס לחינוך שהולך ומידרדר. בהומור שנון מצליחה רשף לייצג את מעמדם הטעון של הפוליטיקאים ככוכבי תרבות.

*

אדם שר עוסק בעיקר בציור ויוצר עבודות הנעות על התפר שבין ריאליזם ומופשט. בתערוכה מוצג ציור מהסדרה "אבק כוכבים", שבה צייר האמן - בקפדנות ובדיוק רב - רבים מחבריו, בכונה לסמן אותם ככוכבים. הציור, **שחר** (2010), מנציח את דמותו של האמן שחר מרקוס. שר מצייר אותו בתנוחה המאפיינת את אישיותו, כיוצר המביים את עצמו בעבודות המיצג והווידאו שלו. מרקוס, המצטייר כדמות אלגנטית, לבוש צבעי שחור לבן ושתי ידיו אוחזות את ברכיו. הוא נראה כשחקן העומד לקום בכל רגע מכיסאו ולקבל את תשואות הקהל. בדרכו הצנועה מצליח שר להפוך לאייקון את דמות האובייקט שהוא בחר לביים.

*

אמן אנונימי: חי במדינה יהודית דמוקרטית במזרח הים התיכון, שאת שמה אסור להסגיר מסיבות ביטחוניות. גר בעיר גדולה מאד, סודית, במרכז המדינה. למד במוסד גבוה ביותר לאמנות. מלמד במוסד (ששמו כמובן מסווג ביותר) ובשב"כ. מזוהה עם הזרם ושוחה נגדו. הציג בתערוכות הבאות: יחיד, יחיד, יחיד, קבוצתיות, אנונימיות ואחרות. בתערוכה מוצגות שלוש עבודות: **קובעי דת קהל 1** (2012), **קובעי דת קהל 2** (2012), **קובעי דת קהל 3** (2012).

*

ליה חן, 'פהיפיית היום' 2006. טכניקה מעורבת: מראות, נירוסטה, 100/60 ס"מ, צילום: אבי חי

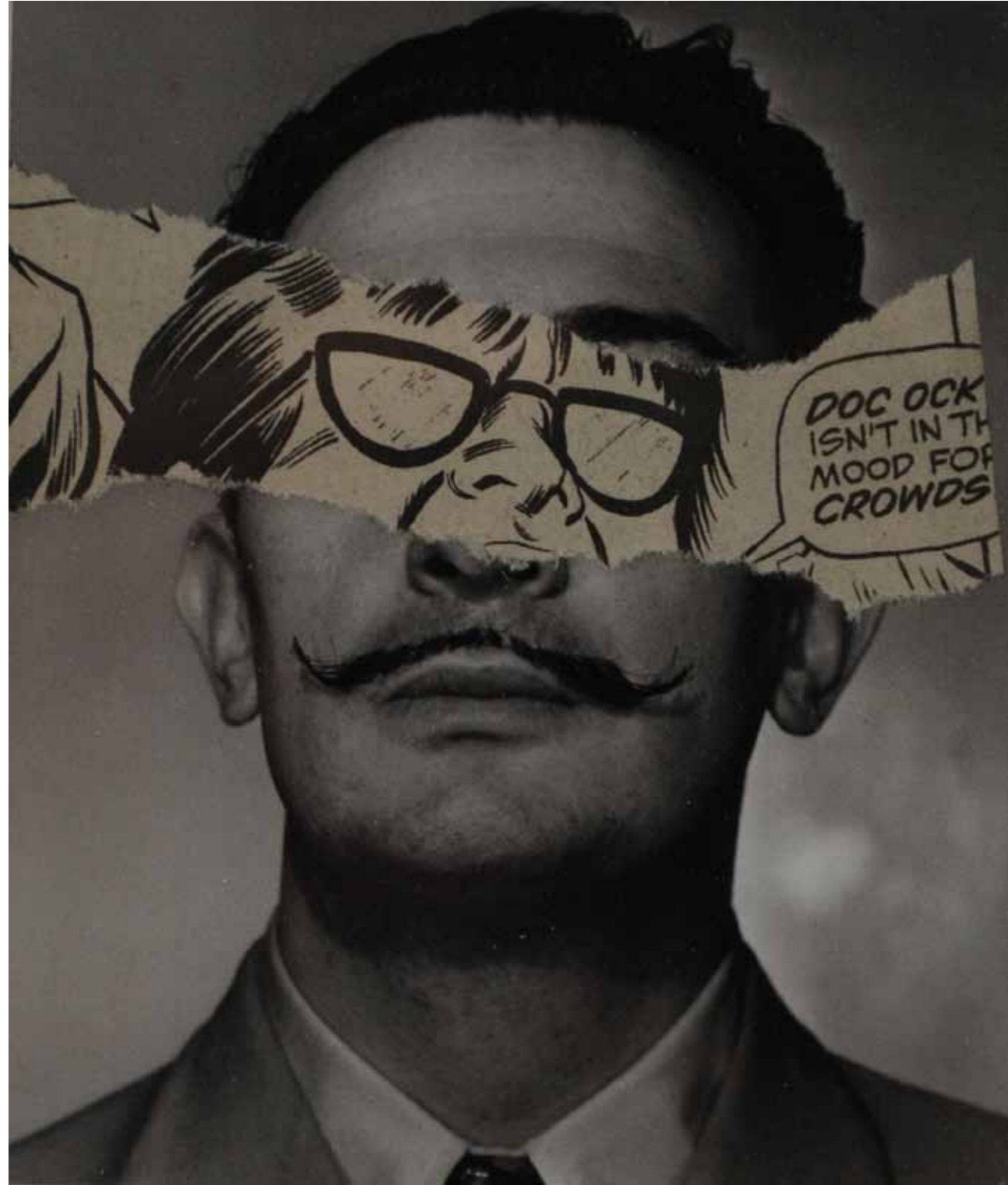
שוני ריבנאי, 'אהבוני BMW' 2010. תחכת ופלטטיק, 110/152/65 ס"מ

אדם שה, 'שחר' 2010, שמן על בד, 160/120 ס"מ

שמעון פינטו, 'אמן נולד' 2011, שמן על בד, 160/100 ס"מ

מה קורה לאדם ברגע יציאתו מתכנית "האח הגדול", כשהוא הופך בין לילה לסלבריטי?

ברצון לקצר תהליכים ולהשיג פרסום לשם פרסום - גודל האכזבה הוא כגודל הציפייה. בתקופות שליוויתו תכניות ריאליטי ראיתי אנשים שבאים למיונים וידעתי שבעוד כמה חדשים הם יהפכו להיות מפורסמים. כל הסיפור הזה הוא אשליה מדומה, כי התהילה לא מביאה לאותם אנשים עבודה, פרודוקטיביות של יצירה, יציבות ואיכות חיים מספקת. מתהילה לא הולכים למכולת, כי היא קצרה מעטים הצליחו להתברג בתעשייה, לקבל כסף ולהפוך לטאלנטים. יוצרי ריאליטי רוצים דם חדש, אקסטרים, דמויות חדשות. אם לא יהיו מריבות, אלימות, מיניות פורצת, קנאות, שנאות - זה לא יספק את ליטרת הבשר המשתתפים לא מבינים שהם נופלים למלכודת מסוימת. כשהם מסיימים את התכנית, הם נמצאים לא פה ולא שם. הם לא יכולים להמשיך את חייהם הקודמים. קטן עליהם להמשיך להיות פקיד או מלצרית. יש להם תחושה שהציבור מסתכל עליהם ומרים גבה: "אתה מהאח הגדול, אתה אמור להיות מצליח וכולה אתה מלצר?". מצד שני, מהר מאוד שוכחים אותך. "15 דקות תהילה" זה לא סתם ביטוי כתוצאה מזה אתה מאוכזב, לא מתקדם ולא יודע לאן לחזור בסופו של דבר אין קיצורי דרך, גם אם מדובר בתכנית הכי מצליחה. מתי כן? אם למישהו יש כישורים יוצאי דופן בנישה שלו. מי שמצליח לשרוד לאורך הרבה זמן הם כאלה שיש להם פרסונה משלהם, וגם זה לא תמיד מספיק. אם רק השתתפת בתכנית כזאת ו"אין לך את זה", זה לא יהיה לטווח ארוך.

מה עומד בבסיס הצורך להפוך לסלבריטי?

היום שואלים צעירים: מה אתה רוצה להיות? התשובה היא: אני רוצה להיות מפורסם. לא רופא מפורסם אלא סתם "מפורסם". אנשים מדברים על פרסום לשם פרסום. זו מלכודת. הדבר הזה לא מחזיק. בתוך זמן קצר מאוד ייגרמו לאדם כאב ועגמת נפש. גם אם הוא יצליח להיות מפורסם לזמן קצר, השעון יתחיל לתקתק. הנורמה בעיניי בעייתית ומעידה עלינו כחברה וגם על מהפך תרבותי מסוים שעברנו במדינה. בדרך כלל כשאדם רוצה להיות מפורסם, הדבר מראה על חוסר ביטחון. כל מה שהוא מקבל זה מהסביבה ומהאנשים. זה כמו הירח שזקוק לשמש ולקרניים - אם היא לא מאירה עליו הוא שחור. לאנשים אלו אין אמונה במה שהם בעצמם, הביטחון העצמי שלהם מגיע מאהבה ומתשומת לב שהם מקבלים מהסביבה, ואז הם מרגישים שהם קיימים. בלעדי זה הם קמלים. יש משהו בהתפתחות בילדות - שם הם לא קיבלו מספיק. אולי דחייה של ההורים, או דמויות מסוימות אחרות. יש להם צורך בלתי נלאה למלא את הבור על ידי קבלה של זרקורי כזב מהסביבה.

להיות

ראיון עם הפסיכיאטר דר' אילן רבינוביץ'

בית

זויה צ'רקסקי, 'ללא כותרת' 2008, אקריליק על בד, 60/71 ס"מ. באדיבות האמנית וגלריה רוזנפלד

ממה עשוי כוכב אמיתי?

כוכב אמיתי צריך שתהיה לו ניהה שבה יש לו כישורים בולטים ויוצאי דופן לעומת האחרים שעוסקים באותה ניהה. תנאי בסיסי הוא שיהיו לך איכויות שאין לאחרים בתחום שבו אתה עוסק. צריך שתהיה לך כריזמה, יכולת לרתק את הסובבים אותך. אתה צריך להביא איתך פרט לכישורים, ערך מוסף: דעתנות, חברותיות, לבביות, יכולת ביטוי. התחושה שאתה נותן לסובבים אותך את כל כולך. אין הבדל בין כוכבים בתחומים השונים - פוליטיקה, היי-טק, אמנות, מוזיקה, משחק - לכולם יש את הדבר הבסיסי מבחינת הנתונים: אישיות בולטת. כוכבים אמיתיים תמיד יהיו רציניים, פרפקציוניסטיים, "קונטרול פריק", ביקורתיים, ולא יהיו מסופקים עד שיראו תוצאות. הם יותר אנשי עבודה שרצים מרתון ולא ספרינט. הם זקוקים להצלחה, אבל מוכנים לעבוד קשה ולבנות תכניות ארוכות טווח. הם יתמקצו, ירצו לעקוף את כולם, יבינו מה הם צריכים לעשות בשביל זה, ישקיעו בחריצות. לאחרים זה ייראה כאילו כלאחר יד, אבל זה שקר. זה למעשה ההבדל בין "כוכב" לבין "סלב". אם תסתכלי על הכוכבים, הם דורשים דרישות הכי גבוהות שיכולות להיות. גם כשהם יגיעו, יהיה להם פחד לאבד ורצון לשמר את המעמד, וגם אז הם לא ינוחו והראש לא ינוח. ככל שיעליחו, יהיה בהם פחד. הרצינות, האחריות, המקצועיות, הם נר לרגליהם, וזה מה שמשמר את מעמדם.

ומה קורה בנפילה?

בן אדם מצליח חייב להצליח. הצלחה היא הישרדות וכישלון הוא סוג של מוות. למצליחנים אין זיכרון. אם אתה פוליטיקאי מצליח, אתה נמדד רק על ידי הפריימריז היום, והשאר לא משנה. כך גם לגבי אמנים מצליחים. אתה נמדד בפני עצמך על ידי ההצלחה של הדיסק האחרון. אנשי עסקים שהיו כוכבים זוכרים רק את התקופה האחרונה, הפחות מוצלחת. להיות מצליח בתחום שלך - זה ברכה וקללה בו-זמנית. אתה לא חייב להתבלט ולכבוש יעדים, אתה תמיד רוצה לראות את הפסגה הבאה. זו עבודה כל הזמן. אנשים מבחוץ רואים "חיים קלים", אבל כל הזמן יש מלחמה. הנפילות קשות מאוד. לפעמים האנשים האלו ילכו לטיפול ולפעמים יטפלו בעצמם. רק עשייה והצלחה חדשה יכולות לתת

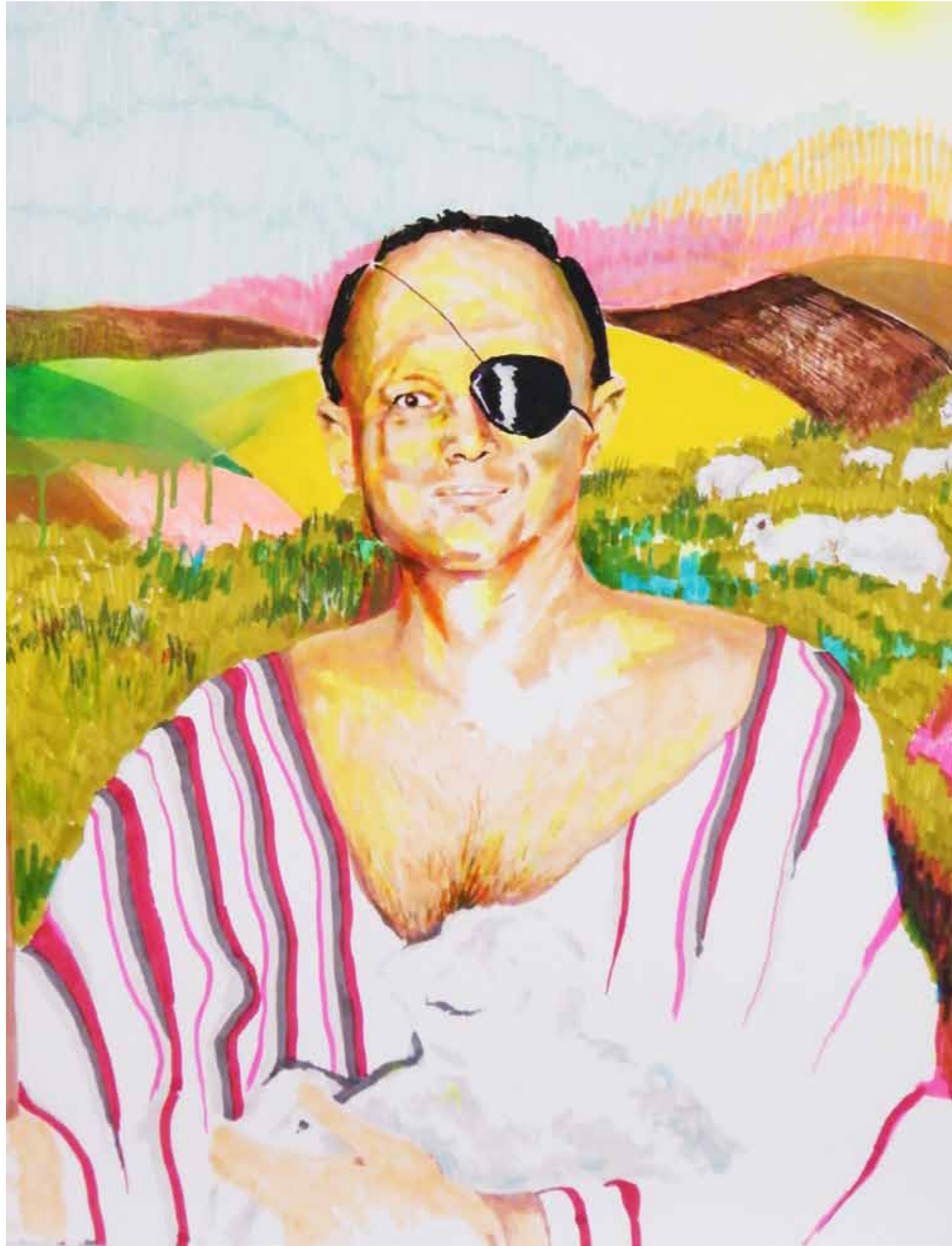
להם מזוה, זאת התרופה מבחינתם. אצל אנשים כאלה יהיה מרדף תמידי. הם לא ייצאו לפנסיה. הם ממשיכים לעבוד כי הם צריכים להתקדם, להיות ביצירה. זו מלכודת הדבש, הברכה והקללה.

למה אנשים מעריצים אנשים? איזה צורך זה ממלא אצלם?

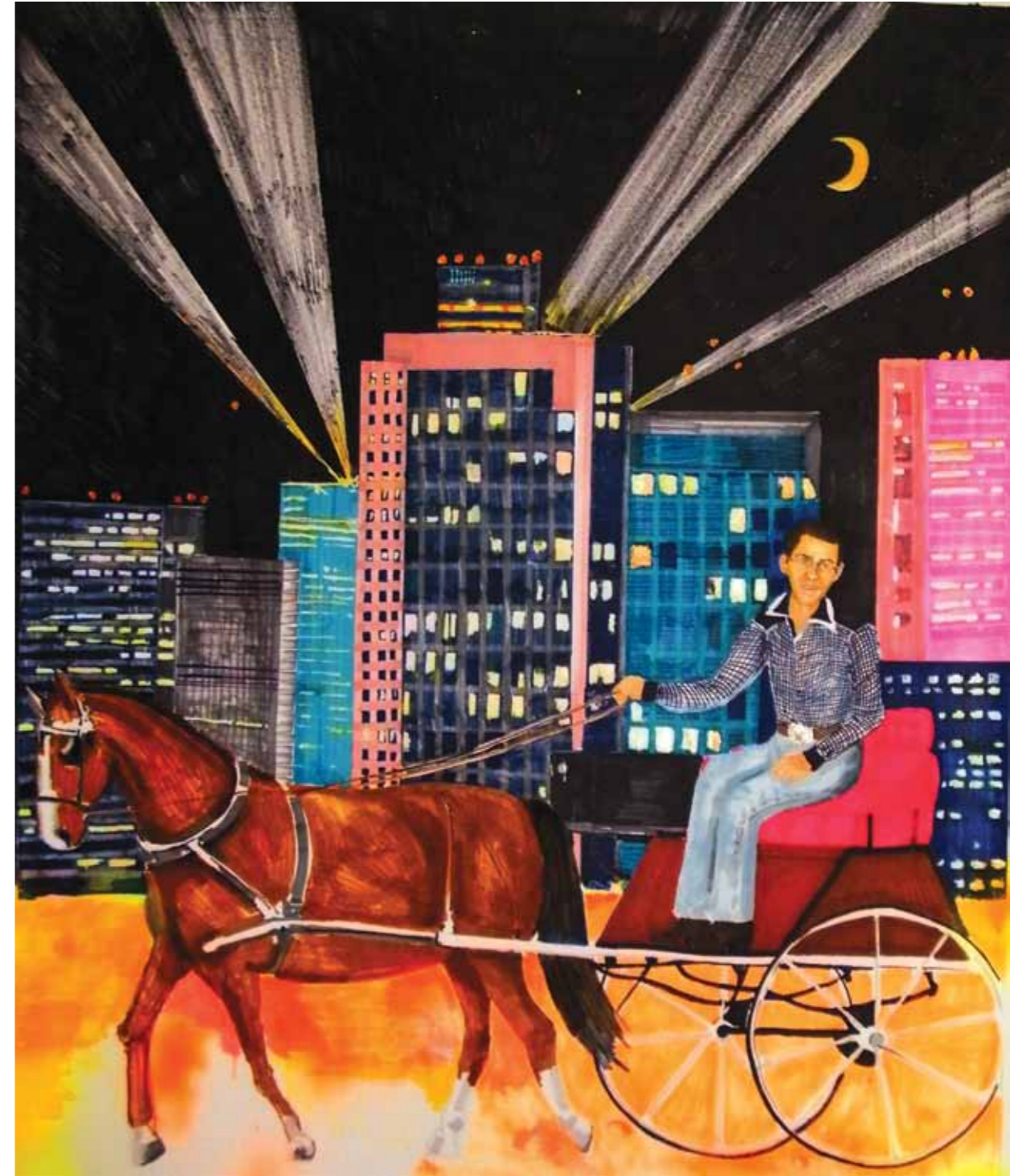
סך הכול, מה יש בחיים שלנו? אנחנו קמים, הולכים לעבודה, צופים בטלוויזיה, משלמים משכנתא, בדרך כלל נוטעים לחו"ל פעם בשנה. החיים די מונוטוניים ושגרתיים, ויש הבלחות קטנות של רגעי אושר. בתוך כל זה יש תמיד צורך לקחת דמויות, להעריך ולהבין אותם, לראות שחיים זהירים. אותן דמויות - חשוב שההופעה שלהן תהיה מושקעת, שנפנטז שאיכות החיים שלהם אחרת, שהם הרבה יותר יפים ומרתקים. חיייהם הזוגיים או המיניים גדולים מהחיים - כמו בסרט. אנחנו מקווים שייפול עלינו אבק כוכבים, שנהנה מכל זה.

לאור כל מה שאמרת, באיזה אופן פועל איש המקצוע שעוזר לאחרים להצליח ולממש את עצמם?

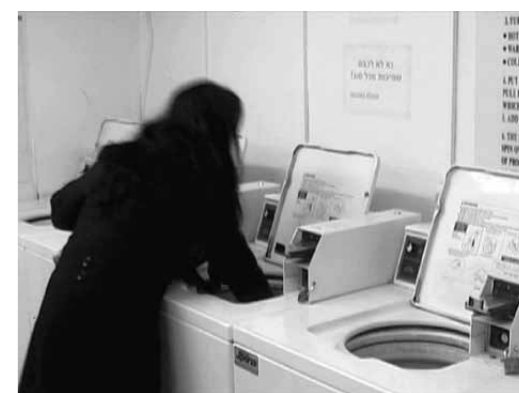
היום המטרה שלנו לחיות כמה שיותר טוב, ואם מישהו אומר שהוא כל הזמן מאושר - הוא משקר. אנשי המקצוע עוזרים במימוש של רצונות לצרכים שונים, חברתיים, מיניים ואחרים. לא שנהיה כל הזמן מאושרים, אבל נוכל לממש את הפוטנציאל שחבוי בנו. אם מגיע אדם עם פוטנציאל גבוה ורוצה להיות מפורסם - כאמן או כפוליטיקאי, למשל - תפקידי כאיש מקצוע לא להוריד אותו מהציפיות, כי אני מבין שבשבילו ההצלחה היא הישרדות. אחרת הוא יהיה מתוסכל. אני אתן לו את הכלים להצליח. איך? למשל שיהיה פחות רגיש ויותר עמיד לזעזועים ויתמודד עם המהמורות בדרך. זו עבודה קשה. המטרה שלי שהמחשבות לא ישתלטו עליו אלא שהוא ישלוט במחשבות שלו. שיהיה לאדם קצת רוגע בבית, כדי שיהיו לו אנרגיות. כאיש מקצוע, המטרה שלי להיות טוטלי, להיכנס לראש של המטופל, להראות לו שאני מבין אותו. איש המקצוע צריך להיות מי שנותן למטופל ביטחון והרגעה עצמית, שהעצות שלו מקדמות אותו ומביאות אותו למימוש הרצונות שלו. בסופו של דבר, אם אתה רוצה להצליח אין קיצורי דרך. **ראיינה: קרן שפילשר.**

ורד קורן, 'דיין', 2010. טושים על נייר, 86/73 ס"מ

ורד קורן, 'אלעד שליט', 2012. טושים על נייר, 73/86 ס"מ

הדס רשף, הנשיא קצב, 2009, שמן על בד, 100/100 ס"מ

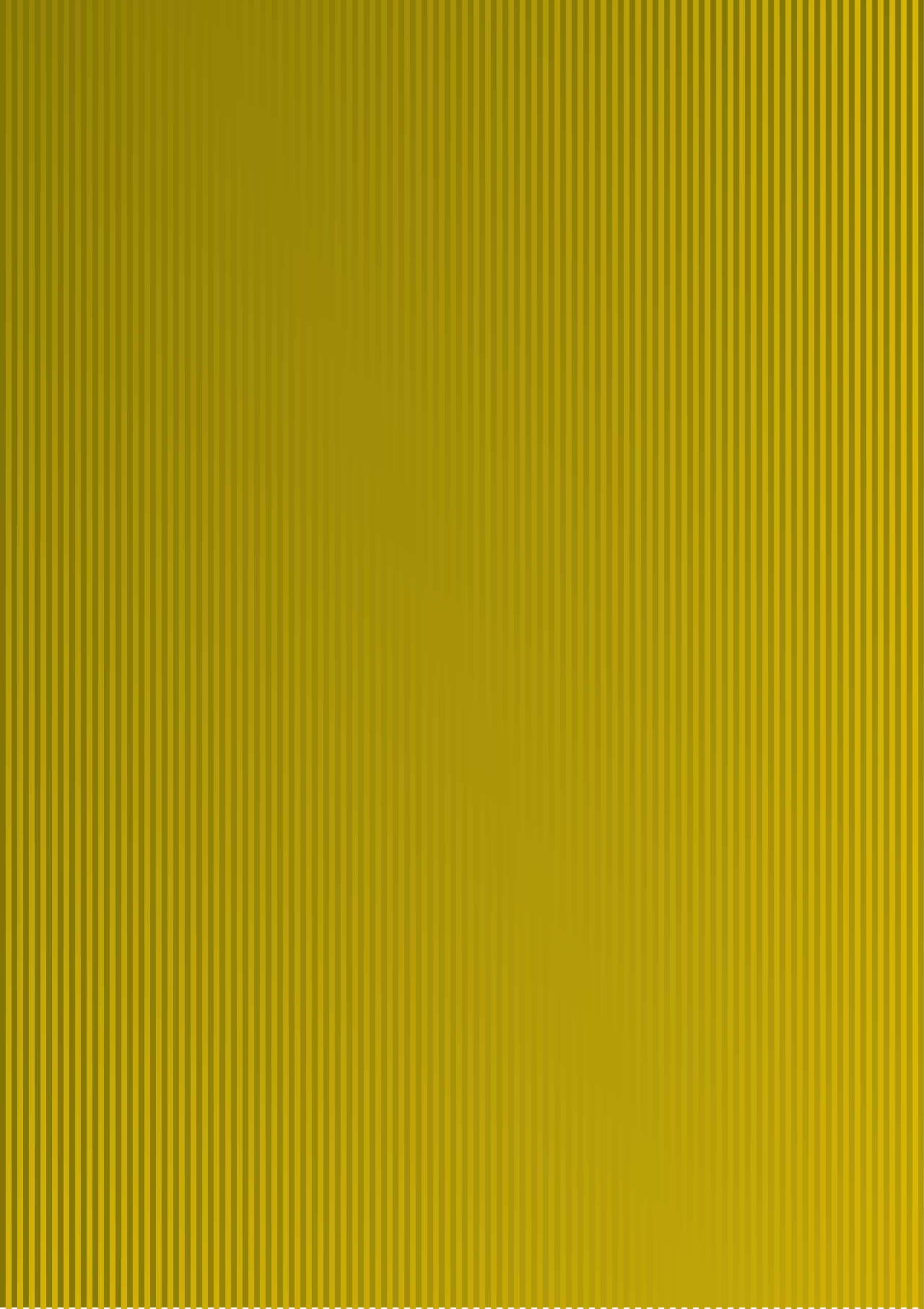
הדס רשף, גדעון סעה, שר החינוך, "אבל רצייתי להיות שר המשפטים", 2009, שמן על בד, 70/50 ס"מ

יוחאי מטוס, Fame, 2011, נצנצים וספריי על נייר, 123/170 ס"מ

שמעון פינטון, 'הכוכב של דנציגר', 2000, שמן על בד, 65/75 ס"מ

*

הגלריה העירונית לאמנות
מרכז התרבות ע"ש מ. סמילנסקי, רחובות

עריכה לשונית: ירון דוד
עיצוב והפקה: דן שחם עיצוב גרפי

אוצרת ומנהלת הגלריה: אורה קראוס
artora@rehovot.muni.il
תודה לאסף גורביץ' על הסיוע באספקת המסכים

עיריית רחובות, החברה העירונית לתרבות ספורט ונופש
בתמיכת משרד התרבות והספורט -
מנהל תרבות, מחלקת אמנות פלסטית